

ЗВІТ
щодо проведення моніторингового дослідження реалізації
завдань Базового компонента дошкільної освіти
на кінець 2018-2019 н.р.

Згідно з річним планом роботи ЗДО № 42 «Сонечко», з метою вивчення рівня засвоєння знань дітей за розділами Освітньої програми «Дитина в дошкільні роки», та програмою розвитку дітей від пренатального періоду до трьох років «Оберіг» за 2018 / 2019 н.р. був проведений моніторинг якості освіти дітей дошкільного віку згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти за всіма освітніми лініями розвитку особистості.

Дані моніторингових досліджень свідчать про те, що в усіх вікових групах організована освітня діяльність за принципом розвивального навчання відповідно до програмових завдань. Педагоги заохочували дітей до творчості, критичного мислення, винахідливості, оцінювали конкретні досягнення дітей незалежно від їхнього фізичного стану, інтелектуального розвитку.

Результати моніторингового обстеження кожної дитини було внесено у зведені картки результатів моніторингу сформованості основних компетенцій відповідної вікової групи.

Моніторинг досягнень дітей у всіх вікових групах здійснено за методичним посібником: - «Моніторинг досягнень дітей дошкільного віку згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти» (за загальною редакцією Т. В. Киричук, О. М. Кулик, Н. М. Шаповал. - Вид. 2-ге, без змін.).

Аналізуючи вивчення рівня досягнень дітей з освітніх ліній - значного підвищення результатів у порівнянні з початком навчального року вихованці досягли у всіх розділах, але й у всіх розділах простежується наявність дітей з низьким рівнем на кінець навчального року (велика кількість відсутності дітей з домашніх причин призводить до низького рівня показників).

Моніторинг досягнень дітей здійснюється за допомогою підготовленого інструментарію.

Вік дітей	Форма дослідження	Інструментарій
Ранній вік	Педагогічна діагностика: моніторинг	- дидактичні ігри та вправи; - розвивальні ігри; - вивчення листків здоров'я кожної дитини; - опитування батьків; - міні-заняття з окремими дітьми; - спостереження за дітьми (безпосередні, опосередковані)
Молодший дошкільний вік	Педагогічна діагностика, моніторинг:	- дидактичні ігри та вправи - розвивальні ігри вивчення листків здоров'я кожної дитини; -опитування батьків; - міні-заняття з окремими дітьми; - спостереження за дітьми (безпосередні, опосередковані)

Середній дошкільний вік	Педагогічна діагностика, моніторинг	-контрольні та підсумкові заняття; - міні-заняття з окремими дітьми; - спостереження за дітьми (безпосередні, опосередковані); - бесіда з дітьми (як допоміжний метод); - аналіз результатів діяльності дітей (малювання, ліплення, аплікації, конструювання, художньої праці, мовленнєвої творчості тощо); - контрольні зрізи рівнів знань та умінь дітей з різних розділів програми (нульові зрізи - у вересні, контрольні зрізи - у січні, підсумкові зрізи - у квітні-травні)
Старший дошкільний вік	Педагогічна діагностика, моніторинг	-контрольні та підсумкові заняття; - міні-заняття з окремими дітьми; - спостереження за дітьми (безпосередні, опосередковані); - бесіда з дітьми (як допоміжний метод); - аналіз результатів діяльності дітей (малювання, ліплення, аплікації, конструювання, художньої праці, мовленнєвої творчості тощо); - контрольні зрізи рівнів знань та умінь дітей з різних розділів програми (нульові зрізи - у вересні, контрольні зрізи - у січні, підсумкові зрізи - у квітні-травні)

За підсумками контрольних зрізів знань , умінь та навичок вихованців загальний показник по закладу складає:

Ранній вік :

№	Освітня лінія	Кількість дітей		Січень %	Травень %
		01.19	05.19		
1	«Особистість дитини»	37	37	в-0 д- 0 с-37,8 н-62,2	в-0 д- 29,7 с-51,4 н-18,9
2	«Дитина у соціумі»	37	37	в-0 д-0 с-27 н-73	в-0 д -37,8 с-43,3 н-18,9
3	«Дитина у природному довкіллі»	37	37	в-0 д -0 с-24,3 н-75,7	в-0 д – 29,7 с-51,4 н-18,9
4	«Дитина у світі культури»	37	37	в-0 д -0	в-0 д -40,5

				с-29,7 н-70,3	с-43,3 н-16,2
5	«Гра дитини»	37	37	в-0 д -0 с-45,9 н-54,1	в-0 д – 45,9 с-32,4 н-21,7
6	«Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі»	37	37	в-0 д - 0 с-45,9 н-54,1	в-0 д – 45,9 с-37,8 н-16,3
7	«Мовлення дитини»	37	37	в-0 д - 0 с-32,4 н-67,6	в-0 д – 35,2 с-45,9 н-18,9

Дошкільний вік:

№	Освітня лінія	Кількість дітей		Вересень %	Травень %
		09.18	05.19		
1	«Особистість дитини	167	176	в-2,4 д -16,8 с-56,3 н-24,5	в-10,2 д – 47,2 с-34,7 н-7,9
2	«Дитина у соціумі»	167	176	в-1,8 д -19,8 с-51,5 н-26,9	в-10,8 д – 44,3 с-37,5 н-7,4
3	«Дитина у природному довкіллі»	167	176	в-1,2 д -13,2 с-41,9 н-43,7	в-10,2 д – 35,8 с-43,2 н-10,8
4	«Дитина у світі культури»	167	176	в-0,6 д – 20,4 с-47,9 н-31,1	в-6,8 д – 43,2 с– 42,6 н-7,4
5	«Гра дитини»	167	176	в-8,4 д – 24,6 с-49,1 н-17,9	в-10,8 д – 45,5 с-36,3 н-7,4
6	«Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі»	167	176	в-3 д - 9 с-53,9 н-34,1	в-9,7 д -37,5 с-42 н-10,8
7	«Мовлення дитини»	167	176	в-0 д – 10,1 с-47,9	в-6,8 д – 31,8 с-44,3

				н-42	н-17,1
--	--	--	--	------	--------

Відповідно отриманих даних зроблено висновок, що переважна більшість дітей *груп раннього віку (3-А «Гномики», 3-Б «Малютко»)* мають належний рівень розвитку, достатньо соціалізовані. Переважна більшість дітей цілком відповідно до віку опанувала сенсорні еталони, навички конструктивної, образотворчої діяльності. Деяко нижчий відсоток спостерігається щодо опанування дітьми культурно-гігієнічних навичок та навичок самообслуговування. Діти мають уявлення про величину предметів, розрізняють і називають форму предметів. Добре групують предмети за істотними відмінностями. Розрізняють кольори спектра, мають елементарні математичні уявлення. Більшість дітей даного віку визначають основні частини тіла, орієнтуються у їх призначенні. Розуміють, що таке небезпечні предмети, знають елементарні основи безпечної поведінки в побуті. Непогано орієнтуються в корисних та шкідливих продуктах. Діти виявляють рухову активність у різних видах діяльності. Проте на тлі загальної діагностичної картини фізичного розвитку виділяються діти, які мають низький рівень фізичної підготовленості.

Під час спілкування малюки застосовують інтонацію, виконують вправи звуконаслідування. Упізнають й називають предмети, явища та дії, зображені на малюнках, співвідносять почуте слово з реальними або зображувальними предметами. Діти добре упізнають та розуміють знайомі казки, охоче за допомогою дорослого відтворюють зміст добре знайомих художніх творів. Приймають активну участь в іграх-драматизаціях. Під час зображувальної діяльності відтворюють нескладні предмети та явища. Більшість дітей мають навички відтворення характерних особливостей персонажів. Упізнають та називають різні види іграшок, мають навички дотримуватись порядку в ігровому куточку. Всі діти із задоволенням беруть участь у різних видах ігор, широко використовують іграшки у самостійних іграх. Активно виявляють інтереси до природного довкілля, охоче включаються у спостереження, мале експериментування, ігри природного характеру.

Вихованці молодшого дошкільного віку

(4-А «Соняшники», 4-Б «Перлинки», 4-В «Чомусики»):

- класифікують предмети за кольором, формою; у дітей сформовані уявлення про рівність – нерівність груп предметів, оперують поняттями «багато», «мало», «один»; порівнюють предмети за довжиною, шириною; викладають і рахують до 5; використовують математичну термінологію.
- називають та розрізняють властивості предметів
- знають, називають, розрізняють свійських та диких тварин;
- правильно вживають іменники — назви тварин, рослин, дерев, птахів;
- при розмові використовують прості поширені речення, мовленнєвий етикет;
- сформовані елементарні уявлення про природу; вміють визначати стан погоди, називають пори року та їх характерні ознаки.
- розрізняють на смак овочі, фрукти.
- словник дітей збагачений словами — назвами, словами — діями, словами — ознаками.

Проте, вихователями молодших груп не достатньо уваги приділено роботі з формування у дітей звукової культури мовлення, розвитку елементарних уявлень про час і простір. Причини: недоліки в плануванні та проведенні індивідуальної роботи з дітьми з низьким рівнем розвитку психічних процесів та з вадами звуковимови; відсутній диференційований підхід щодо підбору завдань.

Освітня лінія «Особистість дитини», визначено покращення показників

В – не виявлено

Д – 7,8% - 38,4%

С – 42% - 45,6%

Н – 50,2% - 16%

Освітня лінія «Дитина у соціумі», визначено покращення показників

В – не виявлено

Д – 7,8% - 36,8%

С – 29,4% - 50,9%

Н – 62,8% - 12,3%

Освітня лінія «Дитина у природному довкіллі», визначено покращення показників

В – не виявлено

Д – 2% - 24,6%

С – 15,7% - 56,1%

Н – 82,3% - 19,3%

Освітня лінія «Дитина у світі культури», визначено покращення показників

В – не виявлено

Д – 19,6% - 24,6%

С – 15,7% - 63,1%

Н – 64,7% - 12,3%

Освітня лінія «Гра дитини», визначено покращення показників

В – не виявлено

Д – 11,8% - 21%

С – 29,4% - 61,4%

Н – 58,8% - 17,6%

Освітня лінія «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», визначено покращення показників

В – не виявлено

Д – 0% - 17,6%

С – 21,6% - 61,4%

Н – 78,4% - 21%

Освітня лінія «Мовлення дитини», визначено покращення показників

В – не виявлено

Д – 3,9% - 10,7%

С – 25,5% - 50,9%

Н – 70,6% - 38,4%

Вихованці середнього дошкільного віку (5-А) Пізнайки», 5-Б «Промінчики», 5-В «Полуничка»), у своїй більшості добре оволоділи знаннями:

- називають пори року, орієнтуються в сезонних змінах;

- визначають зміни в рослинному і тваринному світі, класифікують об'єкти: дерева, куші, квіти, овочі, фрукти, тварини;
- групують та систематизують предмети;
- називають та розрізняють геометричні фігури; володіють прийомами накладання, прикладання, вживають математичні терміни,
- більшість правильно вживають дієслівні та прикметникові форми, вільно утворюють прикметникові форми, виразно розповідають до 5 віршів;
- вміють слухати та діяти за словесною інструкцією вихователя .

Проте, вихованці середньої групи не завжди чують та виконують вказівки вихователів, не завжди вміють регулювати свою поведінку, існують проблеми щодо звуковимови у дітей. Тому, вихователям потрібно вправляти дітей в комунікативній спрямованості на партнера по спілкуванню, виховувати повагу до дорослих та однолітків, удосконалювати правильну вимову всіх звуків.

Освітня лінія «Особистість дитини» , визначено покращення показників

В – 1,5% - 4,4%

Д – 16,7 % - 48,5%

С – 63,6% - 39,7%

Н – 18,2% - 7,4%

Освітня лінія «Дитина у соціумі», визначено покращення показників

В – 0% - 4,4%

Д – 21,2 % - 50%

С – 66,7% - 36,8%

Н – 12,1% - 8,8%

Освітня лінія «Дитина у природному довкіллі», визначено покращення показників

В – 0% - 2,9%

Д – 10,6 % - 38,2%

С – 72,7% - 47,1%

Н – 17,2% - 11,8%

Освітня лінія «Дитина у світі культури», визначено покращення показників

В – 0% - 4,4%

Д – 12,1% - 42,6%

С – 66,7% - 44,1%

Н – 21,2% - 8,9%

Освітня лінія «Гра дитини», визначено покращення показників

В – 0% - 4,4%

Д – 18,2% - 51,5%

С – 75,7% - 39,7%

Н – 24,3% - 4,4%

Освітня лінія «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», визначено покращення показників

В – 1,5% - 4,4%

Д – 12,1% - 45,6%

С – 66,7% - 42,6%

Н – 19,7% - 7,4%

Освітня лінія «Мовлення дитини», визначено покращення показників

В – 0% - 2,9%

Д – 7,6 % - 51,5%

С – 70% - 33,8%

Н – 22,4% - 11,8%

Старший дошкільний вік (6-А «Зірочки», 6-Б «Теремок»).

Якість дошкільної освіти визначається за багатьма параметрами, основними з яких є цілісний гармонійний розвиток дитини дошкільного віку та її готовність до наступної ланки освіти — початкової школи — і життя в сучасному соціумі. Факторами оцінювання є очікувані кінцеві результати набуття компетенцій випускником дошкільного навчального закладу перед його вступом до школи, зазначені у змісті освітніх ліній Базового компонента дошкільної освіти.

Відповідно **освітньої лінії «Особистість дитини»** у результаті дослідження результативності діяльності вихованців старших груп було встановлено, що з найбільш сформованих вимог освітньої лінії «Особистість дитини» є орієнтування в ознаках статевої належності та оперування займенником «Я» з вирізненням себе з поміж інших. Це свідчить про сформованість самосвідомості (ідентифікації себе зі своїм «Я», адекватної самооцінки, домагання визнання іншими її чеснот, уміння співвідносити «хочу», «можу», «буду»; орієнтування в своїх основних правах і обов'язках), який характеризує високий ступінь психологічної зрілості дошкільника. Отже, позитивна динаміка щодо зацікавленості вихованців до збереження свого фізичного, психічного та соціального здоров'я, ціннісно-емоційного ставлення до виконання оздоровчих процедур, сформованості вміння мотивувати власні дії, прагнення дотримуватися здоров'язберігаючої моделі поведінки свідчить про ефективність проведення цілеспрямованої роботи вихователів на процес формування ціннісного ставлення до власного здоров'я в дітей старшого дошкільного віку.

Освітня лінія «Особистість дитини», визначено покращення показників

В – 6% - 29,4%

Д – 26 % - 54,9%

С – 62% - 15,7%

Н – 6% - 0%

Проаналізувавши результати проведеної роботи, було визначено основні поради для вихователів для подальшої роботи:

- створити сприятливі умови розвитку (спокійне середовище, яке не пригнічує психічні процеси, відсутність стресових ситуацій, адекватність вимог до дитини, зростання дошкільника у прийнятному, найбільш відповідному його природі темпі);
- формувати стійкий інтерес до різних видів рухової діяльності, з метою досягнення позитивних результатів у здоров'язбереженні дітей;
- варіативно застосовувати ефективні профілактичні інноваційні оздоровчі технології: пальчикова гімнастика, дихальна та звукова гімнастика, психогімнастика, фітболгімнастика;

- залучати дітей до оздоровчих технологій терапевтичного спрямування (арттерапія, піскова терапія, казкотерапія, сміхотерапія, музична терапія, кольоротерапія, ігрова терапія).

Освітня лінія «Дитина в соціумі»

З огляду на результати спостереження за старшими дошкільниками можна зазначити, що основна частина дітей зорієнтовані на спілкування і взаємодію з дітьми ініціюють дружні стосунки з тим, кому симпатизують та чуйно ставляться до інших людей залежно від віку та статі, а невелика кількість дітей лише ситуативно готові взаємодіяти з дорослими людьми різного віку. Зрозуміло, що таке ставлення формується частіше в дітей з позитивним емоційним досвідом взаємодії з оточенням. Індивідуальна спрямованість родинного виховання є найпотужнішим чинником розвитку дитини. У родинному колі виховання відбувається природним шляхом – через уклад життя родини та її взаємин з оточенням. Як показали результати роботи, визначальна роль сім'ї в розвитку дитини підтверджена у всіх дітей, які усвідомлюють поняття «сім'я», поважаючи своїх рідних. Так, у старшому дошкільному віці майже всі діти відчують себе повноцінним членом родини, прагнучи бути в присутності рідних «самим собою» .

На підставі аналізу результатів дослідження виявлено: діти виявляють інтерес і прагнення брати участь у будь-якій спільній справі; прагнуть бути справедливими та відповідальними, будуючи стосунки з однолітками на принципі толерантності; формують оцінку вчинків та взаємин людей, орієнтуючись на моральні стандарти, при цьому декілька дітей не мають сформованих зазначених здібностей.

Освітня лінія «Дитина у соціумі», визначено покращення показників

В – 6% - 31,4%

Д – 30 % - 45,1%

С – 54% - 23,5%

Н – 10% - 0%

Рекомендації :

- ставитися до дитини не з позиції над нею, а з позиції поряд і разом з дитиною. Діти й дорослі є партнерами в життєтворчому процесі, рівноправними учасниками освітнього процесу;
- враховувати особливості розвитку кожної дитини, причини, що зумовлюють випередження чи відставання, певні нахили дітей, особливості поведінки дошкільників;
- докорінно змінити свою позицію відносно сім'ї для побудови повноцінного освітнього процесу, бачити в ній свого основного соціального замовника, працювати для неї і співпрацювати з нею, оскільки родинне виховання має пріоритет над суспільним;
- схвалювати прагнення дитини розмірковувати, проявляти турботу про інших, допомагати їм, рахуватися з думкою інших, культурно, доброзичливо поводитися;
- всебічно підтримувати активність кожної дитини, створювати умови для пробудження і розвитку її творчих сил, здібностей, обдарованості.

Освітня лінія «Гра дитини»

Наступні дані, говорять про те, що всі діти зацікавлено ставляться до ігрової діяльності, впізнають та називають різні види іграшок, а також сприймають іграшки як образ предмета реального світу. Поряд з цим, практично четвертина вихованців лише частково виявляють імпровізацію, реалізуючи власні ігрові задуми та дотримуються ігрового партнерства, поведінки та етикету спілкування. Причиною такого стану самодіяльної творчої гри виступає руйнування процесу становлення провідної діяльності, а також відсутність навичок спільної взаємодії та спілкування з однолітками. Так, в цілому діти розуміють, що гра має сюжет, ініціюючи її початок, але невелика кількість вихованців вибудовують різні сюжети під час ігрової діяльності. Дані дали змогу прослідкувати наскільки соціалізовані діти, та на якому рівні сформовані соціальні компетентності, адже в ході сюжетно-рольових ігор відбувається демонстрація обізнаності дитини-дошкільника в життєвому просторі. Результати дослідження дають підстави вважати, що ігрова діяльність позитивно сприяє вихованню гармонійно розвинутої особистості, адже гра є прикладом універсальної діяльності дошкільників, бо містить у собі багато можливостей інших видів діяльності – навчальної, трудової та спілкування.

Освітня лінія «Гра дитини», визначено покращення показників

В – 18% - 31,4%

Д – 48% - 64,7%

С – 34% - 3,9%

Н – 0% - 0%

Рекомендації:

- створювати сприятливе ігрове розвивальне середовище, в якому б гармонійно поєднувалися всі складники мовленнєвого розвитку;
- сприяти створенню в грі дитячого співтовариства, налагодженню рольової взаємодії, включенню старшого дошкільника в рольові діалоги;
- задовольняти потребу в ігрових діях;
- допомагати дитині в апробації майбутніх соціальних ролей;
- стримувати недобррозичливі прояви щодо інших, навчати елементарних форм вербалізації власних переживань, опису свого настрою, стану за допомогою гри-пантоміми, пластичних етюдів, казки;
- створювати умови для «психологічного розвантаження» дитини, забезпечувати їй можливість усамітнитися, перепочити від оточення.

Освітня лінія «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі»

В результаті дослідження було з'ясовано, що рівень розвитку пізнавальної сфери дошкільників покращився у порівнянні з початком року. Більша кількість дітей, мають високі показники вмінь та навичок порівнювати предмети за кольором, формою, величиною; добре оволоділи умінням класифікувати предмети за їх кількісними та якісними ознаками. Але відмічено невелику кількість дітей які засвоїли вимоги щодо пошуково-дослідницької діяльності. Діти добре демонструють сформованість розвитку розумових операцій з матеріалізації математичних, логічних, часових відношень. Третина дітей легко орієнтуються на площині, але є діти які роблять це лише частково. Тому вихователям доцільно стимулювати розвиток пізнавальної активності дітей шляхом формування в дітей потреби в пізнанні та його мотивації. Адже

без просторового практичного орієнтування дитини в просторі неможливе формування просторових уявлень та понять.

Основна частина дітей рахують в межах першого десятка і позначають кількість цифрою; мають знання про геометричні фігури; виконують найпростіші усні обчислення; оперують математичними термінами; вміють чітко діяти за словесною інструкцією вихователя. Проте, у окремих дітей виникають труднощі у викладанні цифрового ряду від 1 до 10, лічба в зворотному напрямку, лічба парами, визначення суміжних чисел; дітям важко визначати голосні та приголосні звуки; словник дітей не відповідає вимогам програми. Аналіз результатів показав, що у цьому віковому періоді більша частина вихованців вже виявляють пізнавальну активність, спостережливість та винахідливість, а дуже незначна кількість дітей продемонструвала часткову сформованість пізнавальної мотивації.

Таким чином, аналіз проведеного дослідження дозволив зробити наступні висновки:

-пізнавальна діяльність дошкільників як складний, багатоаспектний процес, що проходить у двох основних формах – навчально-пізнавальної та самостійної пізнавальної діяльності, потребує управлінських впливів з боку педагога.

-найбільш ефективним варіантом взаємодії вихователя і дітей у пізнавальній діяльності є її організація як процес, у якому органічно поєднуються опосередкований педагогічний вплив вихователя з активністю, самостійністю процесу пізнання дітьми довкілля.

Освітня лінія «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», визначено покращення показників

В – 8% - 27,5%

Д – 14% - 49%

С – 70% - 19,6%

Н – 8% - 3,9%

З огляду на те, що в освітній лінії «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» стрижневою особистісною якістю розвитку є пізнавальна активність, вихователям рекомендовано :

- використовуйте методи та прийоми, спрямовані на підвищення пізнавальної активності дошкільників;
- націлюйте дитину обстежувати предмети, об'єкти, людей, порівнювати між собою, вчити збагачувати, закріплювати та використовувати власний досвід, тим самим виробляти звичку покладатися на нього у разі виникнення різних проблем;
- збагачуйте досвід відчуттів і сприймань (сенсорний) дитини;
- підтримуйте заплановану діяльність елементами несподіваності, сюрпризності, варіативності, при доборі засобів впливу орієнтуватися на індивідуальний життєвий досвід;
- надавайте дитині можливість досліджувати, експериментувати, запитувати, погоджуватися – не погоджуватися, перепитувати, виявляти сумнів, домагатися чіткої й доступної інформації;
- заохочуйте дітей до самостійних творчих пошуків.

Освітня лінія «Мовлення дитини»

Розвиток мовлення дошкільників неможливий без засвоєння звукової культури мовлення, яка є основою оволодіння мовою, підвищує здатність до орієнтування дошкільника у складних співвідношеннях граматичних форм, забезпечує освоєння морфологічної системи мови. Її складовими є фонематичний слух і правильна звукова вимова.

В результаті дослідження виявлено, що більша частина дітей володіють опануванням фонематичним складом мовлення, декілька вихованців не розрізняють мовні та немовні, близькі та схожі звуки рідної мови та є діти, які зовсім не здійснюють складовий аналіз слів.

Щодо усвідомлення звукового складу рідної мови з розрізненням і виокремленням голосних, твердих і м'яких звуків, то лише половина дошкільників здійснюють його аналіз. Це є свідченням не повної готовності до навчання грамоти (читання і письма) у школі.

У групах визначається позитивна динаміка щодо вільного володіння основними комунікативними навичками, вмінням ініціювати і підтримувати розпочату розмову усвідомлюючи українську мову державною .

Спілкування з однолітками створює в дітей досвід самоствердження, відстоювання і захисту своїх досягнень, вчить сприймати інших не просто як «об'єкт», що знаходиться поряд, а як таку ж цінність, як вони самі – зі своїми здібностями, інтересами, вміннями.

Словниковий запас, його обсяг і якість, доречна актуалізація слів під час говоріння – це все найважливіші складові мовленнєвого онтогенезу дошкільника. Від того, яка якість і кількість слів, якими володіють діти, залежить успіх вираження їх думок, почуттів, намірів, бажань.

На підставі аналізу результатів дослідження виявлено, що збалансованим словниковим запасом володіють третина дітей, останні - частково . Основна частина дітей мають уявлення про звук, слово, речення. Вміють називати звуки, що повторюються у двох – трьох словах, найчастіше вживаються у скоромовці, вірші, утворюють речення за малюнками та схемами, складають схеми речень з двох – трьох слів. Розширення лексичного запасу слів дошкільників відбувається за рахунок усіх частин мови. Діти вживають слова різної складності, з конкретним, прямим і переносним значеннями. Їх мовлення збагачують синоніми, антоніми, омоніми, метафори, багатозначні слова, фразеологічні звороти. На жаль, є діти які не засвоїли вживання граматичних категорій . Тому вдосконалення мовленнєвої діяльності має базуватися на активному поєднанні слова з практичною діяльністю дошкільника, на урізноманітненні й зростанні її змістовності, наявності належних мовленнєвих еталонів, а розумне поєднання традицій та інновацій у сучасній організації мовленнєвої роботи з дошкільниками забезпечить її ефективність, реалізацію завдань, визначених у новій редакції Базового компонента дошкільної освіти.

Освітня лінія «Мовлення дитини», визначено покращення показників

В – 0% - 19,6%

Д – 22 % - 52,9%

С – 62% - 27,5%

Н – 16% - 0%

Заняття з розвитку мовлення дошкільників буде ефективним за умови повноцінної реалізації мовленнєвого потенціалу кожної дитини. Педагогу необхідно:

- підвищувати рівень мовленнєвої активності, спонукаючи кожну дитину до участі в обговоренні, даючи можливість висловлювати власні думки;
- щоденно поповнювати, активізувати та автоматизувати словниковий запас дітей з різних сфер життєдіяльності;
- чергувати мовленнєві завдання з іншими видами дитячої діяльності для збереження інтересу й ініціативності дітей до навчального матеріалу заняття;
- закріплювати мовленнєві вміння, набуті на заняттях, під час різних видів діяльності.
- використовувати чуттєвий та опосередкований способи ознайомлення зі словом;
- підтримувати бажання дитини експериментувати зі словом, звуком, заохочувати до вироблення самостійних суджень з приводу довкілля, власного «Я», висловлюватися з власної ініціативи;
- уникати втручання в розповідь дитини, виправлення помилок у процесі її мовлення;
- сприяти набуттю дітьми досвіду комунікативної взаємодії, даючи можливість спілкуватися з однолітками – запитувати, повідомляти, пропонувати, обстоювати думки;
- залучати дітей до активного контролю за мовленням того, хто відповідає, та оцінювання відповіді мовця, ставлячи запитання;
- пропонувати творчі завдання, опираючись на особистий досвід дітей.
- посилити спрямовану роботу з соціально-культурного розвитку та художньо-мовленнєвої діяльності дітей, адже, мовлення тісно пов'язане з пізнавальним розвитком дитини, прилученням її до основ морально-етичної, емоційно-ціннісної та художньої культури.

Освітня лінія «Дитина у природному довкіллі»

Виховання в дошкільників любові до рідної природи починається з розвитку їх сенсорних відчуттів, формування системи знань про об'єкти та явища природи. Згідно з результатами спостереження, більша половина старших дошкільників обізнані з природним середовищем планети Земля та Всесвітом як цілісним організмом, мають загальні уявлення про життя людей на планеті Земля. Діти знають про необхідність дотримання людиною правил доцільного природокористування, сприймають природу як цінність, виокремлюючи позитивний та негативний вплив людської діяльності на стан природи. У основній частині дітей сформовані навички піклування про збереження, догляд та захист природного довкілля.

Освітня лінія «Дитина у природному довкіллі», визначено покращення показників

В – 4% - 31,4%

Д – 28% - 45,1%

С – 60% - 23,5%

Н – 8% - 0%

Проаналізувавши результати проведеної роботи, було визначено основні поради для вихователів:

- формувати еколого-пізнавальний розвиток шляхом експериментально-дослідницької діяльності дошкільників та виховання екологічно доцільної поведінки дітей за допомогою народознавчого матеріалу.
- стимулювати допитливість та інтерес до пізнання природи описами її об'єктів та явищ;
- розвивати вміння класифікувати живу природу на основі безпосереднього сприймання та аналізу зовнішніх ознак, способів взаємодії із середовищем та живлення;

частіше спонукати дітей до фантазування, прогнозування, самостійних припущень та висновків.

Освітня лінія «Дитина у світі культури»

Мета сучасної дошкільної освіти визначається не тільки кількістю знань, умінь і навичок, а й розвитком особистості в системі загальної культури. Проведення діагностики дало змогу зробити певні висновки щодо рівня сформованості компонентів особистісної культури дітей старшого дошкільного віку. За результатами обстеження виявлено потяг дітей до діяльності естетичного напрямку в різних його видах. Це природно, бо специфіка художньо-творчого розвитку дітей обумовлена психологічними, інтелектуальними та художніми параметрами даної вікової групи. Вихованці достатньо оволоділи необхідними технічними прийомами для передачі своїх почуттів у малюнку, ліпленні, аплікації, поєднуючи елементи різних видів мистецтва; схильністю до переймання духовного потенціалу мистецького твору у власний досвід, виховуючи в собі риси улюблених персонажів.

Однією з складових культурного розвитку старших дошкільників є зв'язність мовлення в поєднанні з виразністю і образністю.

В результаті дослідження проаналізовано, що лише у половини вихованців сформовані комунікативні навички спілкування з приводу змісту і краси творів. При цьому, зауважимо, що у решти дітей лише частково розвивається естетика мовленнєвої культури.

Особливе місце у формуванні і розвитку творчої особистості, в дошкільному віці, займає спілкування з мистецтвом, яке дозволяє зрозуміти естетичні здібності та відкриває необмежені можливості для їх удосконалення. Так, більша частина дошкільників в повній мірі реалізують здатність насолоджуватися мистецтвом.

На превеликий жаль, чверть дітей не мають навиків рефлексії стосовно власного мистецького досвіду, а половина лише частково виявляють художню активність як складову особистісної культури.

Низькі показники сформованості соціально-культурного розвитку свідчать про недостатній рівень їх естетичного досвіду, стереотипність мислення, що обумовлюється використанням у навчальній роботі з дітьми здебільшого репродуктивних методів навчання.

На основі результатів дослідження можна стверджувати, що актуальною проблемою сучасності є формування матеріальних та духовних цінностей особистості. Отже, виникає необхідність в пошуку шляхів оптимізації

духовного зростання особистості дитини дошкільного віку, розвитку її творчого потенціалу на основі синтезу мистецтв та творчого самовираження.

Освітня лінія «Дитина у світі культури», визначено покращення показників

В – 2% - 17,6%

Д – 32% - 64,7%

С – 36% - 17,7%

Н – 30% - 0%

Аналіз якості освітнього процесу, рівня сформованості компетентностей дітей дошкільного віку за програмою «Дитина в дошкільні роки», виконання Базового компонента дошкільної освіти за підсумками навчального року дає підстави вважати, що діти засвоїли програму, робота була вагомою та результативною, як результат – якісна підготовка дітей до навчання в школі.

Виходячи з вищезазначеного педагогам рекомендовано:

1. Працювати над реалізацією завдань програми «Дитина в дошкільні роки» на виконання завдань Базового компонента дошкільної освіти.
2. Активно впроваджувати інноваційні методи та прийоми для підвищення пізнавальної активності дітей.
3. Забезпечити батьківські інформаційні стенди необхідною консультативно-просвітницькою інформацією.
4. Проводити роз'яснювальну роботу з батьками дітей щодо систематичного відвідування дітьми закладу дошкільної освіти, необхідності роботи з дітьми вдома з розвитку пізнавальної сфери та мовлення.
5. Планувати та проводити індивідуальну роботу під час оздоровчого періода з дітьми, які потребують підвищення рівня відповідних компетентностей
6. Продовжувати роботу над розвитком мовлення дітей в різних видах діяльності;
7. Надавати перевагу індивідуальним формам роботи у різних напрямках з дітьми які не систематично відвідують дошкільний заклад.
8. Сприяти забезпеченню освітньо-культурних потреб дітей, створення умов для їх творчого, інтелектуального, та духовного розвитку;
9. Приділити увагу якості проведення сюжетно-рольових ігор, їх різноманітності та сучасності; організації ігор-драматизацій; народних ігор; рухливих; дидактичних; настільно-друкованих;
10. Активно використовувати в роботі проведення інтегрованих занять;
11. Продовжити роботу з організації розвиваючих проблемно-практичних та проблемно-ігрових ситуацій, пов'язаних з рішенням соціальних та морально значимих питань;
12. Посилити роботу з організації трудової діяльності.